

Література

1. Федоренко В.Г., Гойко А.Ф. Інвестознавство: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2005. – 372 с.
2. Федоренко В.Г. Інвестиційний менеджмент: Методичний посібник. – К.: МАУП, 2006. – 355 с.
3. Страхарчук В.П. Інвестиційна діяльність. – К.: Либідь, 2005. – 494 с.
4. Василенко А.В. Інвестиційна стратегія компаній. – К.: КНТЕУ, 2006. – 508 с.
5. Серьогін А.М. Управління інвестиційними ресурсами. – К.: МАУП, 2006. – 460 с.

Щербакова К.О., Моїсєєва Ю.Ю.

СУЧАСНИЙ СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Успішне реформування економіки України у нових умовах господарювання вимагає широкомасштабних трансформаційних процесів у всіх сферах суспільного життя. Спрямовані на економічне зростання України суттєві структурно-технологічні зрушення передбачають потужне фінансове забезпечення. Такі процеси, як структурне та якісне оновлення виробництва та створення ринкової інфраструктури, відбуваються здебільшого шляхом інвестування. Чим активнішим є інвестиційний процес в країні, тим швидше здійснюються ефективні ринкові перетворення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний стан процесу інвестування в Україні вивчають такі вітчизняні вчені, як А.А. Чухно, В.М.Геєць, І.О. Лютий, М.І. Крупка, Т.Г. Затонацька, Д.М. Черваньов та ін.

Метою дослідження є оцінка сучасного стану інвестиційного процесу в Україні. Актуальність статті обумовлена необхідністю активізації інвестиційної діяльності для забезпечення економічного зростання.

Виклад основної частини матеріалу. Характеризуючи сучасний стан інвестицій в Україні, можна зазначити, що на даний момент наша держава не здобула серйозних досягнень у забезпеченні національної конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості. При розрахунку індексу глобальної конкурентоспроможності України, беручи до уваги розвиток таких економічних параметрів, як інституції, інфраструктура, макроекономіка, охорона здоров'я, освіта, ефективність ринків, технологічне оснащення, бізнесове середовище та інноваційну сферу, наша держава, згідно з оцінкою Всесвітнього економічного форуму, займає не такі вже й провідні позиції. Падіння рейтингу України пов'язано з низькою продуктивністю економіки.

Для нормального розвитку економіки, для забезпечення відтворювання необхідний постійний приплив засобів. Кількісне зростання інвестицій, їх напрям у різні сфери господарювання залежать від правильної інвестиційної політики. Вкладення засобів в наукомісткі, високотехнологічні програми впливає не тільки на виробництво товарів, але й на умови праці, що не може не відобразитися на розвитку всього суспільства в цілому. Інвестиції, вкладені в цю сферу, дають

уявлення про якісний рівень інвестицій. Якісний рівень і кількісне зростання інвестицій, їх співвідношення дають уявлення про проведення державою інвестиційної політики, її метою є пошук оптимального регулювання інвестиційної діяльності, національних і іноземних інвесторів.

У порівнянні з іншими державами, об'єм інвестування в економіку України є незначним. Наприклад, приплив іноземних інвестицій до Чехії більший в 11 разів, а в такі країни, як Словаччина, Польща, Португалія - в 5-6 разів, ніж до України. [1]

Політична нестабільність, часта зміна законодавства, загроза інфляції, високий рівень злочинності та корупції, низька прибутковість від інвестицій, бюрократизація держапарату, великий тягар оподаткування належать до факторів ризику інвестування. Ці чинники примушують іноземних інвесторів проводити обережну та очікувальну політику у сфері інвестиційної співпраці з Україною. На жаль, на сьогодні інвестиційний клімат на Україні несприятливий. А це означає, що Україна поки що не готова до жорсткої конкурентної боротьби за інвестиції на світових ринках капіталу, що безпосереднім чином позначиться на структурі прямих іноземних інвестицій і розвитку економіки в цілому. [3]

Дошкульного удару інвестиційному іміджу, загрозу економічній безпеці держави та її конкурентоспроможності в очах світової спільноти завдає відносно новий феномен — рейдерство, тобто захоплення контролю над підприємством будь-якими способами, що включають підкуп менеджерів компаній, що поглинаються, чиновників і суддів, підробку документів і судових рішень, відверто кримінальні силові методи. Причому українське рейдерство має відчутну кримінальну складову: протиправні дії здійснюються із залученням озброєних формувань, окремих співробітників судової та правоохоронної систем.

Привабливість України як об'єкта для інвестицій іноземного капіталу можна охарактеризувати на основі такого сценарію вкладення коштів: найбільшою популярністю користуються галузі, які переживають піднесення та зорієнтовані на внутрішнє споживання (банківська сфера, страхування, зв'язок). Найбільшими інвесторами є Сполучені Штати Америки, Кіпр, Великобританія, Німеччина, Нідерланди, Російська Федерація, Австрія, Польща. [1]

Фінансовий сектор є привабливим для зовнішнього інвестора завдяки вищим, порівняно з європейськими країнами, процентним ставкам і значним темпам динаміки банківської діяльності. Іноземна присутність у вітчизняних фінансових установах з кожним роком зростає: за 2006—2007 роки на український банківський ринок вийшло 12 нових серйозних іноземних контрагентів, серед яких «UniCredit», «Reiffeisen», «BNP Paribas», «Swedbank», «Erste» тощо.

Певною привабливістю відзначається і сфера високих технологій. У світі існує нестача кваліфікованих кадрів, а в Україні у наявності гідна освітня база для побудови експортно-орієнтованого ІТ-бізнесу. І хоча Україна практично вже втратила шанс зайняти місце на ринку софтверного виробництва, але в галузі створення та управління додатками володіє великим потенціалом. [2]

Рішення ж щодо проведення Чемпіонату Європи-2012 з футболу може

спричинити подорожчання акцій будівельних компаній, підвищення інтересу до готельного бізнесу, ресторанів швидкого обслуговування. Підготовка до проведення фінальної частини «Євро-2012», окрім розвитку власне спортивних об'єктів, потребує вкладення капіталу у транспортну та туристичну інфраструктуру. Таким чином, створюються передумови для співпраці державного та приватного капіталу, в рамках якої держава виступає флагманом інвестування, подаючи інвесторам сигнал щодо перспективності вкладення коштів у певну галузь або сектор. Ця схема є досить привабливою для іноземних інвесторів і може, по-перше, привернути увагу до нашої економіки, а, по-друге, створити умови для напрацювання цінного досвіду співпраці вітчизняного й іноземного капіталу в цілому ряді галузей.

Інвестиції - найважливіший чинник економічного зростання, що забезпечує збільшення певної частини щорічного реального продукту країни. Однак нині стан інвестиційної діяльності є досить складним внаслідок зниження ділової активності більшості суб'єктів господарювання, остаточного погіршення інвестиційного клімату та можливостей бюджетів усіх рівнів. Все вищезазначене стримує структурну перебудову та перешкоджає розв'язанню нагальних соціально-економічних проблем у суспільстві.

Тим не менше, за останні роки українська держава значно підвищила свою інвестиційну активність. Свідченням цього є підписання угоди про сприяння і взаємний захист інвестицій із понад 70 країнами світу, укладення більше ніж 50 міжнародних договорів про уникнення подвійного оподаткування, ратифікація Вашингтонської конвенції 1965 року про порядок вирішення інвестиційних суперечок між державами та іноземними суб'єктами господарювання, вступ України у 2008 р. у СОТ.

Підготовку та реалізацію заходів щодо поліпшення інвестиційного клімату та залучення іноземних інвестицій потрібно здійснювати у визначеній послідовності, тобто за такими етапами: 1) дослідження інвестиційного потенціалу України; 2) вибір пріоритетних галузей та технологій; 3) розробка способів залучення інвестицій; 4) реалізація розробленої політики та контроль за її виконанням.

Одним із головних передумов успішної інвестиційної діяльності є низький рівень інфляції та передбачуваність рівня цін в економіці. Для цього необхідні, по-перше, контроль за доходами та видатками бюджету, по-друге, розв'язання проблем боргового тягаря. Також доцільно було б розробити механізм переливу фінансових ресурсів з галузей, де вони є у відносному надлишку, у галузі, де є потреба в капіталі.

Поряд із тим, важливого значення набувають програми реструктуризації банківської системи. НБУ має проводити зважену політику з метою підвищення рівня надійності банківської системи України. Необхідно спростити правила залучення інвестицій в Україну, які передбачають відкриття місцевих рахунків в українських банках та використання українських посередників. Слід також запровадити просту та зрозумілу систему оподаткування, яка б передбачала формалізований, а не індивідуальний характер стягнення податків. Важливу роль

відіграє державна фінансова підтримка, цільові субсидії та податкові пільги для іноземного капіталу. У сфері кредитної політики важливим завданням є створення сприятливих умов для активізації довготермінового кредитування реального сектора економіки. [3]

Інвестиційний потенціал України характеризується високою неоднорідністю, тому інвестиційну політику необхідно проводити виходячи з можливостей і потреб розвитку кожного регіону. Так, у Західному регіоні ефективними можуть бути виробництва з використанням місцевих природних ресурсів (сірки, калійної солі, нафти, газу), а також розвиток мережі оздоровчих курортно-туристичних комплексів. У Донецько-Придніпровському регіоні потрібні реконструкція та технічне переобладнання шахт, металургійних і технічних виробництв на базі безвідходних, маловідходних та екологічно чистих технологій. У Південному регіоні найбільш вигідними є реконструкція та технічне переоснащення портового господарства, розвиток виробництва обладнання для харчової та консервної промисловості, розширення мережі оздоровчих курортно-туристичних комплексів. На територіях, забруднених унаслідок аварії на ЧАЕС, поряд із запровадженням унікальних наукових досліджень, необхідно використовувати найновітніші технології та здійснювати комплекс заходів з їх екологічного, економічного та соціального відродження.

Для стимулювання внутрішніх інвестицій, які є також невід'ємною складовою інвестиційної привабливості України, є виправданим надання пільг малому та середньому бізнесу, реалізація вже розроблених інвестиційних проектів, що потребує створення спеціальних інформаційно-економічних підрозділів на рівні регіонів.

Аналізуючи вищевикладене, можна зробити такі висновки:

Процес інвестиційного розвитку залежить від стабільності основних сфер життєдіяльності держави: політичної, економічної, законодавчої та інших. Вирішенням проблем інвестиційного розвитку шляхом вживання нових організаційно-економічних механізмів можуть стати пільгові зміни в економічних, організаційних, нормативно-правових механізмах залучення іноземного капіталу (забезпечення стабільних, нормальних умов роботи для інвесторів); зміна зовнішньої політики у вигляді активізації тіснішої співпраці з такими потужними та стабільними державами як Російська Федерація, Італія, Франція, Великобританія, Німеччина та Японія. Важливим і визначаючим стимулюючим чинником може стати підтримка державою інвестиційних фондів, страхових компаній, банківських структур шляхом викупу частини акцій за прикладом інших держав.

Підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості економіки повинно стати стратегічним завданням. Стан виробничих фондів незадовільний, і Україна стоїть на порозі техногенної катастрофи. Її інфраструктурні галузі настільки застаріли, що ігнорувати цей факт більше неможливо. Подібні активи не можуть бути надійною базою конкурентної боротьби та інвестиційної привабливості. Досить позитивним моментом є те, що необхідність поліпшення інвестиційного клімату усвідомлюється і урядом, і Президентом України. Це одне з пріоритетних завдань економічної політики держави, про що

свідчать затвердження концепції Державної цільової програми формування позитивного міжнародного іміджу України на 2008-2011 роки і створення Ради інвесторів при Кабінеті Міністрів України, до складу якого входять представники провідних компаній.

Державні інвестиції потрібно направляти у розвиток людського капіталу та середовища для ефективного його функціонування як виробничого фактора економіки. Додаткові інвестиції потрібні для зростання рівня та якості життя населення, створення й розвитку сучасної промисловості, виходу країни на новий технологічний рівень прискорення євроінтеграційних процесів в Україні.

Перехід України до нової форми економічних відносин, що ґрунтується на ринкових методах, зумовлює необхідність вирішення нових завдань, пов'язаних з економічним розвитком регіонів та економіки країни. Пряма підтримка державою рівня та інтенсивності інвестиційних процесів в економіці є вирішальною умовою структурної перебудови. Саме вона приносить конкретні результати у вигляді досягнення й підтримки стабільних темпів економічного зростання в країні.

Література

1. Гаврилюк О.В. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України // *Фінанси України*. — 2008. — №2 (147). — С.68-81.
2. Даниленко А.А. Актуальні питання прямих іноземних інвестицій до України з ЄС // *Фінанси України*. — 2008. — №1 (146). — С.127-137.
3. Малютін О. К. Концепція поліпшення інвестиційного клімату в Україні // *Фінанси України*. — 2008. — №11 (156). — С. 65-74.

Яремко А.М.

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

У контексті сучасних ринкових трансформацій одним із найголовніших показників економічного зростання країни є темпи розвитку інноваційної діяльності. Тому стає цілком очевидним той факт, що коли країна продовжує розвиватися лише в сфері сировинних галузей промисловості, де переважає низько наукоємне матеріальне виробництво, то вона буде залишатися в рядах країн з низьким рівнем конкурентоспроможності на зовнішньому ринку. Відомо, що рівень розвитку країни залежить від рівня розвитку інноваційної діяльності, тому впровадження інновацій є головним чинником успіху підприємства, який впливає й на рівень розвитку країни загалом [6, с. 56].

Вважається, що вперше термін «інновація» було використано австрійським економістом Йозефом Алоїзом Шумпетером, який у своїй книзі «Теорія економічного розвитку» (1911 р.) запропонував концепцію інновацій, в основі якої лежала ідея про «нові комбінації». Згодом термін «нові комбінації» було замінено терміном «інновація», що став науковою категорією. Серед комбінацій, які формують структуру інноваційного процесу, автор виділив наступні: